

A CONCEPTUAL MODEL OF THE DYNAMICS OF INDIVIDUAL MENTAL TYPES AND THE PROBLEM OF THE STABILITY OF EQUILIBRIUM STATES

Copyright © 2025 the Author/s

Peer review method: Double-Blind

Accepted: November 18, 2025

Published: December 12, 2025

Original scientific article

DOI suffix: 10.36962/NEC20042025-74

Tamaz Obgadze

Doctor of Technical Sciences,
Academician, International
Engineering Academy
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-1067-7311>
E-mail: tamaz@mail.ru

Maia Shevardenidze

Doctor of Economics,
Assistant Professor, Georgian
Technical University
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-0264-2481>
E-mail: m.shevardenidze@gtu.ge

Tornike Ogadze

Doctoral student,
Caucasus International
University
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-8334-6420>
E-mail: tornike.ogadze@ciu.edu.ge

ABSTRACT

Relevance of the topic: The paper builds a conceptual discrete model of the classification of Hippocrates' mental types. A continuous mathematical model corresponding to the conceptual model has been developed, the stationary points of which also give the index of the corresponding mental type. The issue of the stability of each mental type to the effects of external irritants has been studied. It has been established that the phlegmatic and melancholic temperaments are resistant to external stimuli, while the choleric and sanguine temperaments are unstable.

The ways of determining the mental type of an individual have been studied. It has been shown that the character of the mental type for the Caucasus and Mesopotamia depends on the time of year of birth, and a correspondence scheme has been constructed. The limits of validity of the constructed theory are given.

Goal of the study: In our opinion, the mathematization of consciousness is an important issue in the study of human capabilities. Knowledge of a person's mental type allows us to better understand ourselves and other people, to anticipate a person's behavior and interaction with other people in different situations. To understand the motivations of people's actions.

Theoretical and practical significance: Work on the classification of mental types has always been of practical value - for politicians, sociologists and business representatives, because they felt its practical value.

Also, healthy relationships between people in a work group are essential for proper management. Knowledge of mental types and conclusions based on scientific research will help us in this

Conclusion: The mathematization of consciousness allows us to create the best living conditions for people, and above all children, to eliminate stress, to reveal the best aspects of their inner world, and to teach them how to protect themselves from artificial, psychological, or informational, harmful influences.

Working on the classification of mental types is another way to answer one of the main questions of man: Who am I?

Keywords: conceptual model, discrete model, mental types, choleric, phlegmatic, syngetic, melancholic, dynamics.

REFERENCES:

1. <https://nadpo.ru/academy/blog/tipologiya-lichnosti-v-psihologii> (in Russian)
2. Obgadze T. Mathematical Modeling. Monograph. GTU, Tbilisi, 2015 (in Georgian)
3. Obgadze T.A. Mathematical Modeling and Analysis of the Stability of Mental Types, V International Kosygin Forum. International Scientific and Technical Symposium "Modern Engineering Problems of Key Industries", Moscow, 2025 (in Russian)
4. Blavatsky, H.P. The Secret Doctrine: A Synthesis of Science, Religion, and Philosophy. Translated from English. Moscow, 2019 (in Russian)

ინდივიდის ფსიქიკური ტიპების დინამიკის კონცეპტუალური მოდელი და წონასწორული მდგომარეობების მდგრადობის პრობლემა

თამაზ ოზგაძე

ტექნიკურ მეცნიერებათა დოქტორი,
აკადემიკოსი, საერთაშორისო საინჟინრო აკადემია

მაია შევარდენიძე

ეკონომიკის დოქტორი, ასისტენტ-პროფესორი,
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

თორნიკე ოლაძე

დოქტორანტი,
კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი

აბსტრაქტი

ნაშრომში აგებულია ჰიპოკრატეს ფსიქიკური ტიპების კლასიფიკაციის კონცეპტუალური დისკრეტული მოდელი. შემუშავებულია კონცეპტუალური მოდელის შესაბამისი უწყვეტი მათემატიკური მოდელი, რომლის სტაციონარული წერტილებიც იძლევიან შესაბამისი ფსიქიკური ტიპის ინდექსს. შესწავლილია თითოეული ფსიქიკური ტიპის მდგრადობის საკითხი გარე გამლიზიანებელთა მოქმედებებზე. დადგენილია, რომ ფლეგმატური და მელანქოლიური ტიპის ტემპერამენტი მდგრადია გარე შეშფოთებების მიმართ, ხოლო ქოლერიკული და სანგვინიკური ტემპერამენტი არამდგრადი.

შესწავლილია ინდივიდის ფსიქიკური ტიპის დადგენის გზები. ნაჩვენებია, რომ ფსიქიკური ტიპის ხასიათი, კავკასიისა და შუამდინარეთის ზოლისათვის, დამოკიდებულია დაბადების წელიწადის დროზე და აგებულია შესაბამისობის სქემა. მოცემულია აგებული თეორიის მოქმედების საზღვრები.

საკვანძო სიტყვები: კონცეპტუალური მოდელი, დისკრეტული მოდელი, ფსიქიკური ტიპები, ქოლერიკი, ფლეგმატიკი, სინგვინიკი, მელანქოლიკი, დინამიკა.

შესავალი

როდესაც ვსაუბრობთ პიროვნებაზე, ჩვენ ვგულისხმობთ ადამიანს, რომელსაც აქვს, მხოლოდ მისი ინდივიდუალობისათვის დამახასიათებელი თვისებები: ხასიათი, სტერეოტიპები, ფასეულობები, პრინციპები და ა.შ.

დაბადებიდან დაწყებული, ადამიანი ცხოვრობს სოციალურ გარემოში და ბუნებრივად განიცდის საზოგადოების გავლენას, რის შედეგადაც ყალიბდება მისი ფსიქიკური ტიპი, ხასიათი და დამოკიდებულება სხვა ადამიანებისადმი. ადამიანის ფსიქიკური ტიპი, ყალიბდება და აღწევს სტაბილურ მდგომარეობას სრულწლოვანი ასაკის მიღწევასთან ერთად. თუმცა, გარემო პირობებთან ურთიერთქმედების პროცესში, შემდგომი ასაკისთვისაცაა დამახასიათებელი, პიროვნების ტრანსფორმაცია-ადაპტაცია. უმეტეს შემთხვევაში, ამ დროს პიროვნების გაორება ხდება. ის ირგებს საზოგადოებისათვის მისაღებ ნილას, თუმცა მისი ფსიქიკური ტიპი აღარ იცვლება.

ყველა ადამიანი ინდივიდუალური თვისებების მატარებელია, თუმცა, დაკვირვებისას აღმოვაჩენთ რომ ბევრ მათგანს აქვს ერთნაირი ხასიათი, ქცევის სცენარი, ფასეულობები და ა.შ. ამის მიზეზი შეიძლება იყოს გენეტიკური თავისებურებები, გარემო, ფსიქიკური ორგანიზაცია ალქმის ნიუანსები და ა.შ.

აქედან გამომდინარე, ხდება ფსიქიკურად ჯანმრთელ ადამიანთა ჯგუფებად დაყოფა, ფსიქიკური ტიპების მიხედვით, რისთვისაც იყენებენ სხვადასხვა კრიტერიუმებს. ამგვარად წარმოიქმნება მთელი სისტემა - ტიპოლოგია.

ყველაზე უფრო ადრეული და ფუნდამენტური იყო, ლეგენდარული ბერძენი ექიმის და რეფორმატორის - **ჰიპოკრატეს** ფსიქიკური ტიპების თეორია ჩვ.წ.ა. 460წ. (ქრისტეს შობამდე).

ადამიანის ფსიქიკური ტიპის ცოდნა, საშუალებას იძლევა უკეთესად შევიცნოთ საკუთარი თავი და სხვა ადამიანები, წინასწარ გავითვალისწინოთ პიროვნების ქცევა და ურთიერთქმედება სხვა ადამიანებთან, სხვადასხვა სიტუაციაში. გავერკვეთ ადამიანების ქმედებათა მოტივაციას.

ჰიპოკრატეს ფსიქიკური ტიპების დინამიკის კონცეპტუალური დისკრეტული მოდელი

საყოველთაოდ ცნობილია, ჰიპოკრატეს მიერ შემოთავაზებული, ფსიქიკურ ტიპთა დაყოფა-კლასიფიკაცია: **ქოლერიკი, ფლეგმატიკი, სინგვინიკი და მელანქოლიკი** [1]. ის ექიმი იყო და ეს დაყოფაც, გარკვეულ ნილად, ამ ფაქტიდან გამომდინარეობს.

ჰიპოკრატე თვლიდა, რომ ადამიანის სხეულში არსებობს რამდენიმე სახის სითხე: სისხლი, ლიმფა, ყვითელი ნალველი და შავი ნალველი, რომლის რაოდენობის პრევალირებაც, იწვევს სხვადასხვა ფსიქიკური ტიპის ჩამოყალიბებას.

- ლიმფა ანონასნორებს;
- ყვითელი ნალველი ადამიანს ხდის იმპულსურს;
- სისხლი იძლევა ენერგიულობას;
- შავი ნალველი ადამიანს ხდის ნალვლიანს, აყალიბებს მელანქოლიურ ხასიათს.

ყოველივე ამის გათვალისწინებით, ლეგენდარულმა ექიმმა - ჰიპოკრატემ შემოგვთავაზა ოთხი სახის ტემპერამენტი:

სანგვინიკური ტემპერამენტი: ხასიათდება სისხლის პრევალირებით და იძლევა ენერგიულ სიცოცხლისმოყვარე ნატურას. ასეთი ტემპერამენტის ადამიანები არიან მხიარული, კომუნიკაბელური და ოპტიმისტურად განწყობილნი. სანგვინიკები, ადვილად გადაწყობიან ერთი საქმიდან მეორეზე, გამოირჩევიან ადაპტაციით და განონასნორებული ხასიათით. მათი ქცევა დამოკიდებულია გარემომყოფებზე. ექსტრავერტები არიან, უყვართ კაშკაშა ემოციები და ტაში;

ქოლერიკული ტემპერამენტი: დაკავშირებულია ყვითელ ნალველთან და მჟღავნდება ნებისყოფაში, გამბედაობასა და საკუთარი ძალების უკიდვანო რწმენაში. ასეთი პიროვნებებისათვის დამახასიათებელია მაღალი შრომისუნარიანობა, მიზანსწრაფულობა და თავგანწირვა. ქოლერიკები იმპულსური, არაპროგნოზირებადი ხალხია და მათ უჭირთ საკუთარი ვნებების მართვა;

ფლეგმატური ტემპერამენტი: განისაზღვრება ლიმფის პრევალირებით, რაც მჟღავნდება განონასნორებულ, მშვიდ ხასიათში, ზომიერებაში. ასეთი ადამიანების ნონასნორობიდან გამოყვანა შეუძლებელია. ისინი არ არიან ემოციურნი, არიან სტაბილური და მშვიდნი. მათ არაფერი ანალვლებთ, უყვართ ძილი და ხშირად სიზარმაცე ძლევთ. ფლეგმატიკებს ადაპტაცია უჭირთ. ისინი თავის თავში ჩაკეტილი ინტროვერტები არიან;

მელანქოლიკური ტემპერამენტი: დაკავშირებულია შავი ნალველის პრევალირებასთან, რაც იწვევს გამძაფრებულ მგრძნობელობას და მელანქოლიისკენ მიდრეკილებას. ასეთი ადამიანები, მაღე იღლებიან, ძნელად ადაპტირდებიან გარემო პირობებთან, თავის თავში არ არიან დარწმუნებული. მათი მოძრაობები ნელია, ხმა დაბალი და მორიდებული, მიმიკა ნაკლებადგამოხატული. ისინი

ინტროვერტები არიან და მათზე გარემო დამო-
გუნველ ზემოქმედებას ახდენს.

უნდა აღვნიშნოთ, რომ სუფთა სახით გამოკვე-
თილი ტემპერამენტი, არ არსებობს. ნებისმიერ ადა-
მიანში, შეიძლება ვიპოვოთ სხვა ტემპერამენტების
შესაბამისი დამახასიათებელი თვისებებიც. თუმცა,
ერთი მათგანი პრევალირებს დანარჩენებზე.

აგებული კონცეპტუალური მოდელი, შეგვიძლია
წარმოვადგინოთ გრაფის - დისკრეტული მოდელის
სახით შემდეგნაირად (იხ. ნახ 1):

ახლა შევადგინოთ, ჰიპოკრატეს კლასიფიკაციის
მათემატიკური მოდელი და დავადგინოთ: ფსიქი-
კური ინდექსის, სტაციონარული მდგომარეობების
მდგრადობის საკითხი, რათა შემდგომში შევძლოთ
ინდივიდთა უერთიერთქმედების ხასიათში გარ-
კვევა.

**ჰიპოკრატეს ფსიქიკური ტიპის ინდექსის დინა-
მიკის მათემატიკური მოდელის აგება**

რადგან სრულწლოვანი ადამიანის ფსიქიკური
ტიპი, ჩამოყალიბებულია და მაშასადამე, მას უკვე
სტაბილური ხასიათი აქვს, ცხადია, რომ ფსიქიკური
ტიპის დინამიკის განტოლების მარჯვენა მხარე, არ
იქნება დროზე დამოკიდებული ანუ გვექნება ავტო-
ნომიური სახის დიფერენციალური განტოლება:

$$\frac{dx}{dt} = f(x), \quad (1)$$

სადაც x ფსიქიკური ტიპის რაოდენობრივი
მაჩვენებელია, ხოლო $f(x)$ ამ მაჩვენებელზე დამკი-
დებული პოლინომია [2], [3].

რადგან გვაქვს ოთხი სტაციონარული მდგომა-
რეობა, ცხადია რომ $f(x)$ ფუნქციას აქვს ოთხი ფესვი
 $x_1 < x_2 < x_3 < x_4$. მაშინ, ბეზუსთეორემის
თანახმად, ის უნაშთოდ იყოფა $(x - x_i)$ ორნე-
ვრებზე, სადაც $i = \overline{1,4}$.

რადგან ეს ორწევრები არაა ერთმანეთზე წრფი-
ვად დამოკიდებული, მივიღებთ, რომ $f(x)$ ფუნქციას,
ყველაზე ზოგად შემთხვევაში, აქვს შემდეგი სახე:

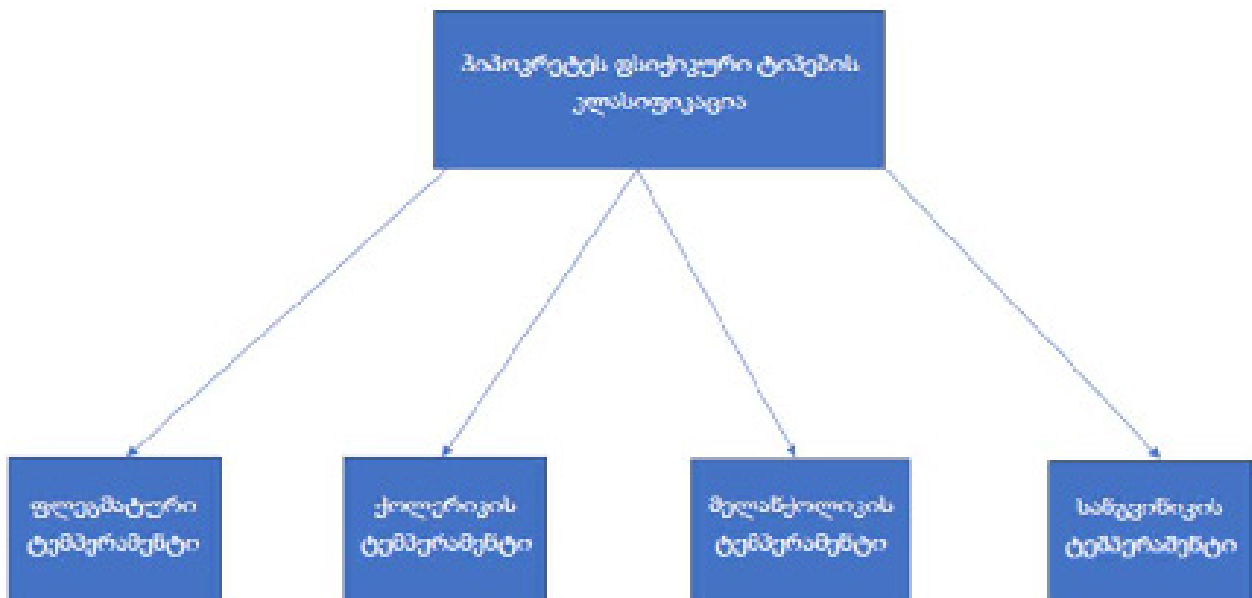
$$f(x) = g(x) \prod_{i=1}^4 (x - x_i). \quad (2)$$

სადაც $g(x)$ ფუნქციას არა აქვს ფესვები, რაც
იქიდან გამომდინარეობს, რომ ჩვენს სისტემას აქვს
მხოლოდ ოთხი სტაციონარული მდგომარეობა.
მაშასადამე, $g(x)$ ფუნქცია ინარჩუნებს ნიშანს, ანუ
ან სულ დადებითია, ან სულ უარყოფითი. დადებითი
 $g(x)$ ფუნქცია გავლენას ვერ მოახდენს სტაციონა-
რული წერტილების მდგრადობაზე, ხოლო უარყო-
ფითის შემთხვევაში, შეგვიძლია შევცვალოთ თვით
 x მაჩვენებელის ნიშანი და მდგრადობის ხასიათი
არ შეიცვლება. მაშასადამე, სისტემის მდგრადობის
ხასიათის დასადგენად, საკმარისია განვიხილოთ
შემდეგი მათემატიკური მოდელი:

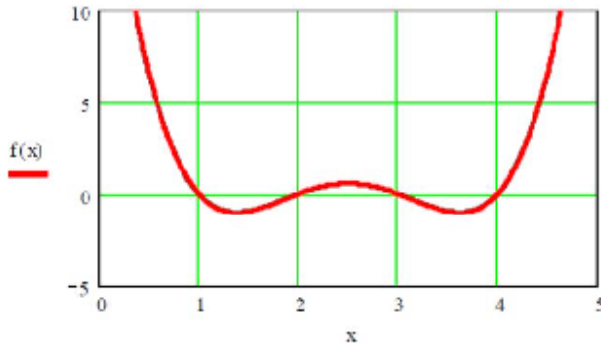
$$\frac{dx}{dt} = \prod_{i=1}^4 (x - x_i). \quad (3)$$

სისტემის შინაარსიდან გამომდინარე, შეგვი-
ძლია დავამყაროთ შემდეგი შესაბამისობა - შკალი-
რება: $x_i = i$, სისტემის სტაციონარულ წერტილებსა
და ფსიქიკურ ტიპებს შორის:

ნახ.1. ჰიპოკრატეს ფსიქიკური ტიპების კლასიფიკაციის დისკრეტული მოდელი

- $\bar{x}_1$ - ფლეგმატურ ტემპერამენტს;
- $\bar{x}_2$ - ქოლერიკის ტემპერამენტს;
- $\bar{x}_3$ - მელანქოლიკის ტემპერამენტს;
- $\bar{x}_4$ - სანგვინიკის ტემპერამენტს.

ნახ. 2. მათემატიკური (3) მოდელის მარჯვენა მხარის ფუნქციის გრაფიკი

ნახ. 2-დან გამომდინარე, ცხადია რომ $\bar{x}_1$; $\bar{x}_2$ სტაციონარული მდგომარეობები ასიმპტოტურად მდგრადია ლიაპუნოვის აზრით, ხოლო $\bar{x}_3$; $\bar{x}_4$ მდგომარეობები - არამდგრადია მცირე შეშფოთებების მიმართ.

ამრიგად, ჰიპოკრატეს ფსიქიკურ ტიპთა კლასიფიკაციის ბაზაზე, ჩვენ ავაგეთ კონცეპტუალური დისკრეტული და ჩვეულებრივი უწყვეტი მათემატიკური მოდელები, რამაც საშუალება მოგვცა შეგვესწავლა ფსიქიკურ ტიპთა ინდექსის დინამიკა.

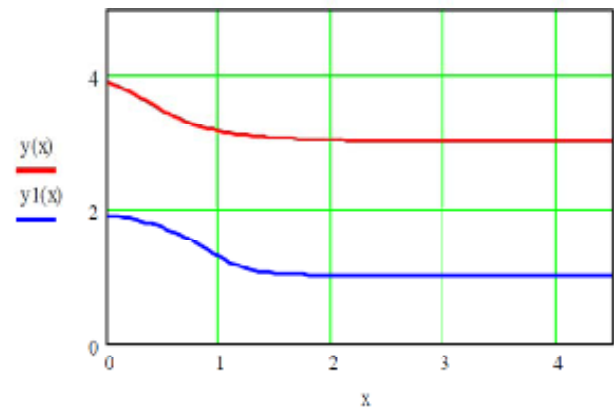
როგორც დინამიკა გვიჩვენებს, ფლეგმატური და მელანქოლიური ტიპის ტემპერამენტი მდგრადია გარე შეშფოთებების მიმართ, რადგან მათ ინტროვერტული ხასიათი აქვთ, ხოლო ქოლერიკული და სანგვინიკური ტემპერამენტი - ექსტრავერტულია და გარე შეშფოთებების მიმართ არამდგრადი.

(3) მოდელის ბაზაზე, კოშის ამოცანის ცხადი სახით, ანალიზურად ამოხსნა არ ხერხდება, აქედან გამომდინარე, ტრაექტორიების საპოვნელად, საჭიროა განტოლების რიცხვითი ამონახსნის პოვნა რუნგე-კუტას მეთოდით, სხვადასხვა საწყისი პირობების დროს (იხ. ნახ 3).

გათვლები გვიჩვენებენ, რომ სისტემის ტრაექტორიები მიისწრაფიან უახლოესი, მდგრადი სტაციონარული მნიშვნელობებისაკენ, რაც იმას ნიშნავს, რომ ქოლერიკის და სანგვინიკის ტემპერამენტის ინდივიდები, ადვილად ექცევიან გარე ზემოქმედების ქვეშ, რადგან ყოველთვის ცდილობენ იყვნენ წინა პლანზე ან დააკმაყოფილონ საკუთარი პრინციპული სტანდარტები; ხოლო ფლეგმატური და მელანქოლიური ტემპერამენტის ინდივიდები,

საკუთარ ნაჭუჭში იკეტებიან და გარე ზემოქმედებაზე მათი რეაქცია, უფრო მდგრადს ქმნის მათი იზოლაციონისტურ ბუნებას, რადგან გარე სამყაროს ისინი აღიქვამენ, როგორც მტრულ გარემოს.

Given
 $\frac{d}{dx}y(x) = (y(x) - 1) \cdot (y(x) - 2) \cdot (y(x) - 3) \cdot (y(x) - 4)$
 $y(0) = 3.5$
 $y := \text{odesolve}(x, 4.5, 100)$
 Given
 $\frac{d}{dx}y1(x) = (y1(x) - 1) \cdot (y1(x) - 2) \cdot (y1(x) - 3) \cdot (y1(x) - 4)$
 $y1(0) = 1.5$
 $y1 := \text{odesolve}(x, 4.5, 100)$
 $x := 0, 0.05, 4.5$

ნახ. 3. პროგრამა Mathcad-ზე და ტრაექტორია სხვადასხვა საწყისი: $y(0)=3.9$ და $y1(0)=1.9$ პირობების დროს

იუნგის ფსიქიკური ტიპების კლასიფიკაციის იერარქიული, სამდონიანი მოდელი

ფსიქიკური ტიპების კლასიფიკაციაზე მუშაობა, ყოველთვის იყო პრაქტიკულად ფასეული - პოლიტიკოსების, სოციოლოგების და ბიზნესის წარმომადგენლებისათვის, რადგან ისინი გრძნობდნენ მის პრაქტიკულ ღირებულებას.

ამ მიმართულებით, შემდგომი ნაბიჯი გადადგა, ცნობილმა შვეიცარელმა ფსიქოლოგმა **კარლ იუნგმა** (1875 -1961წ.). მან შექმნა ფსიქიკური ტიპების იერარქიული, სამდონიანი კონცეპტუალური მოდელი.

შვეიცარელმა ფსიქოლოგმა და ფსიქონალიტიკოსმა **კარლ იუნგმა**, პაციენტებზე მრავალი წლის განმავლობაში დაკვირვების შედეგად, აღმოაჩინა, რომ ზოგი ადამიანებისათვის, გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს გარემოს ანუ იმ ხალხს, ვისთანაც კომუნიკაცია უხდება მას. ზოგი კი კონცენტრი-

რებულია საკუთარ შიგა სამყაროზე. მათთვის მეორეხარისხოვანია გარშემო მყოფ ხალხთან ურთიერთობა. ამ მომენტების გათვალისწინებით, იუნგმა წარმოადგინა ინდივიდთა დაყოფის, ამ თვალსაწიერადან გამომდინარე ორი ჯგუფი:

ექსტრავერტები - ინდივიდები, რომლებიც ორიენტირებული არიან გარე სამყაროზე. ისინი ენერგიით აღსავსენი არიან და ვერ წარმოუდგენიათ სიცოცხლე კომუნიკაციების გარეშე;

ინტროვერტები - ინდივიდები, რომლებიც კონცენტრირებული არიან საკუთარ შიგა სამყაროზე. მათ არ უნდათ ყურადღების ცენტრში ყოფნა, ურჩევნიან განმარტობა საკუთარ თავთან.

ამას გარდა, კარლ იუნგი ამ ორ ჯგუფში, ფსიქოლოგიური ფუნქციებიდან გამომდინარე, გამოყოფს ქვეჯგუფებს: **ინტუიცია, აზროვნება, მგრძნობელობა და ღქმა**. თითოეული მათგანი კი გაყო ორ ჯგუფად: **რაციონალურნი** (ისინი არიან ემოცია-აზროვნების არეში) და **ირაციონალურნი** (ქვეცნობიერი ინტუიცია აზროვნების გარეშე).

იუნგის მოდელი, სინამდვილეში არ იძლევა ახალ ხედვას, რადგან სინამდვილეში, **ექსტრავერტებში** იგულისხმება ქოლერიკები და სანგვინიკები, ხოლო **ინტროვერტებში** - ერთიანდება ფლეგმატიკები და მელანქოლიკები. დანარჩენი დონეები, უბრალო დეტალიზაციაა პრაქტიკოსი ექიმებისათვის. ამდენად, თეორიული ფსიქოლოგიისათვის, დიდ ინტერესს არ წარმოადგენს.

ფსიქიკური ტიპის განსაზღვრის ბზები

ინდივიდის ფსიქიკური ტიპის ჩამოყალიბებაზე გავლენას ახდენს დედის ფსიქიკური მდგომარეობა, უკვე ჩანასახის ჩასახვიდან და დედის ყოველი სტრესი, გადაცემა ჩანასახს - ბავშვს, რომელმაც შეიძლება გავლენა მოახდინოს მის სტაბილურ განვითარებაზე. ინდივიდის ფსიქოლოგიის ასაკობრივი კლასიფიკაციისას, უმეტეს შემთხვევაში, განიხილავს საწყის ასაკს - 0-1,5 წელი, რომელიც **ფროიდის თეორიის** შემთხვევაში, დაკავშირებულია ბავშვის კვების სიამოვნებასთან. **კარლ იუნგი** განიხილავს უფრო დიდ შუალედს, სექსუალური მომწიფებიდან შუა ასაკამდე და შემდგომ. **ერიკ ერისონის** ფსიქოსოციალური კლასიფიკაციის მიხედვით, 0-1,5 წლის ასაკში ვითარდება გარე სამყაროსთან და გარშემო მყოფ ხალხთან ნდობის საკითხი. თუ მშობლები თავის დროზე კვებავენ და აკმაყოფილებენ მის მოთხოვნებს, ყალიბდება მიმდობი პიროვნება. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ბავშვი ხდება ეჭვიანი და მშფოთავი, მოუსვენარი.

ცნობილი თეოსოფიის სპეციალისტის **ელენე ბლავატსკაიას** მიხედვით, ინდივიდის ფსიქიკური ტიპის ჩამოყალიბებაზე, გავლენას ახდენს ის, თუ, **წელიწადის რომელ დროს** დაიბადა ინდივიდი: **გაზაფხულზე, ზაფხულში, შემოდგომასა თუ ზამთარში**. ეს გამომწვეულია შესაბამისი კლიმატური პირობებით, დედამინის, მზისა და მთვარის მოძრაობით და ა.შ., რადგან ადამიანი 70% სითხისგან შედგება და ეს სითხეც იღებს მონაწილეობას შესაბამის მოძრაობაში.

აქედან გამომდინარე, ჩვენ ვთვლით, რომ **ფსიქიკური ტიპის ჩამოყალიბებაზე, მთავარი როლი აქვს წელიწადის იმ დროს, როცა იბადება ინდივიდი**. თუმცა, გავლენა აქვს სხვა ფაქტორებსაც, რომლებსაც ჩვენ თანმიმდევრულად განვიხილავთ.

ოთხ ფსიქიკურ ტიპს, ადვილად შევუსაბამებთ **წლის ოთხ დროს**, მითუმეტეს, რომ **კარლ იუნგის** ფსიქიკური ტიპების თეორიაში და **ელენე ბლავატსკაიას** სისტემაში, ამ შესაბამისობას დიდი ადგილი უკავია.

წელიწადის დროების მიხედვით, ადამიანთა ხასიათს უფრო დანვრილებით იძლევა **ასტროლოგია** (თვეების მიხედვით). ჩვენ კი გავჩერდებით **კარლ იუნგისა და ელენე ბლავატსკაიას** სისტემაზე [4], რაც საშუალებას იძლევა დავახასიათოთ ადამიანთა ხასიათი, დაბადების წელიწადის დროის მიხედვით.

გაზაფხულზე დაბადებული ადამიანები უფრო მოძრავნი, სიცოცხლისმოყვარენი და აქტიურები არიან. მათთვის უცხოა პესიმიზმი და ისინი, ყოველი სიტუაციიდან ადვილ გამოსავალს ეძებენ. თუმცა, არიან სულსწრაფნი და უნდათ ყველა საკითხი უცებ გადაწყვიტონ, რის გამოც, ზოგჯერ მძიმე ბრძოლების გადატანა უწევთ.

ზაფხულში დაბადებული ადამიანები, უფრო მგრძნობიარენი არიან, მოჭარბებულად რომანტიკულები და სევდიანი. ხშირად ვარდებიან დათრგუნულ მდგომარეობაში და ტირილით აღწევენ თავს მოწყენილობას. არიან მეგობრულები და სხვის მიმართ გამოხატავენ თანაგრძნობას.

შემოდგომაზე დაბადებული ადამიანები, არიან მხიარული, კომუნიკაბელური და ოპტიმისტურად განწყობილნი. ისინი ადვილად გადაეწყობიან ერთი საქმიდან მეორეზე, გამოირჩევიან ადაპტაციით და განონასწორებული ხასიათით. არიან მდგრადი ფსიქიკის მატარებელნი და ძნელად გამოდიან ნონასწორული მდგომარეობიდან.

ზამთარში დაბადებული ადამიანები, ამჟღავნებენ განონასწორებულ, მშვიდ ხასიათს, ზო-

მიერებას. ასეთი ადამიანების წონასწორობიდან გამოყვანა შეუძლებელია. ისინი არ არიან ემოციური, არიან სტაბილური და მშვიდნი. მათ არაფერი ანალვლებთ. უყვართ ძილი, კარგად კვება და ხშირად ამჟღავნებენ სიზარმაცეს. ფლეგმატიკებს უჭირთ ადაპტაცია გარემო პირობებთან.

თუ, დავაკვირდებით ადამიანთა ხასიათის თვისებებს, დაბადების დროის მიხედვით და შესაბამისი ფსიქიკური ტიპების აღწერას, ადვილად ვიპოვით შესაბამისობას ნახ. 4.

ცხადია, რომ ეს შესაბამისობა ძალაშია დედამიწის იმ მცხოვრებთათვის, რომლებიც მოქცეულნი არიან კავკასიის მთებისა და შუა მდინარეთის განედთა შესაბამის ზოლში, სადაც ნელინადის ოთხი დრო გამოკვეთილია.

იმ განედებისათვის კი, სადაც ნელინადის ოთხი დრო არ არის გამოკვეთილი (ნახევარი ნელი ბნელა) ეს თეორია არ მოქმედებს.

დასკვნა

ცნობიერების მათემატიზაცია საშუალებას იძლევა იმისათვის, რომ ადამიანებს და უპირველესყოვლისა ბავშვებს შევუქმნათ ცხოვრების საუკეთესო პირობები, ავაცილოთ სტრესები, გამოვაგლინოთ მათი შინაგანი სამყაროს საუკეთესო

ნახ. 4. ფსიქიკური ტიპები და ინდივიდთა ასტროლოგიური ხასიათის ურთიერთმიმართების სქემა

მხარეები და ვასწავლოთ ხელოვნური, ფსიქოლოგიური თუ ინფორმაციული, მავნე ზემოქმედებისგან თავდაცვა.

ფსიქიკური ტიპების კლასიფიკაციაზე მუშაობა არის კიდევ ერთი საშუალება იმისათვის, რომ ვუპასუხოთ ადამიანის ერთ-ერთ მთავარ კითხვას: ვინ ვარ მე?